

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK budapesti kir. közjegyző. KIADJA: ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., 1 hőkölv-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja: 41.951.



A közjegyzői intézmény jövője.

Irta: dr. Krenner Zoltán.

Az elmúlt esztendőben az ország közjegyzői kamaráinak kiküldöttei elfogadtak egy keret-tervezetet, mely az elavultnak kijelentett közjegyzői rendtartás teljes újraalkotásáig a legfeltűnőbb törvényi hibákat küszöbölne ki s a legszükségesebb hatáskör kiterjesztést eszközölné. A kamaraközi értekezlet óta több megbeszélésen, tanulmányban és értekezésben tovább érlelődött a kérdés; mielőtt ezeknek a termékeny munkálkodásoknak a gyümölcse leszakításra kerülne, még egyszer hozzászólunk a kérdéshez, annak a megfontolásnak az érdekében, hogy nem az lenne-e helyes, ha akár most, az életben levő törvény módosításánál, akár majd az új alkotásánál (mely elkerülhetetlen lesz) visszatekinténénk arra az időre, amikor a közjegyzői rendtartást alkották s az akkor valósággal meg volt élő jogot, a megfelelő fejlődést figyelembe véve, kodifikálnánk, mindent pótolnánk — főleg a hatáskör kérdésében — amit elmulasztottak, s mindazt elhagynánk, ami felesleges formszigor s végül rendeleti úton való megoldásra terelnék az ügyvitel minden kérdését.

A visszatekintés rövid történeti összefoglalás, s a látszat ellenére is tanulságos. A magyar közjegyzői intézmény történeti ősei nem voltak a közjelleget nélkülöző királyi s főúri jegyzők, akiket az olasz kultúra hullámverése sodort ide, ahol a római jog és a kánoni eljárás hiányában közintézménnyé nem fejlődhettek. Ellenben az ősi hiteles helyek intézménye közel állt a közjegyzőséghez, mert már a Hk. II. 13. címe (mintha a mai közjegyzőkről beszélne) azt tanítja, hogy „a pecsét az az aranyba vagy más érbe vagy viaszba nyomott nyilvános jelvény, amely minden tényt megerősít, és kétféle: hiteles és nem hiteles. Hiteles, *mintegy közhittel felruházott* az, melynek hinni kell“ s mert a közjegyzői rendtartás a hiteles

Krenner Zoltán dr.: A közjegyzői intézmény jövője.
vitéz Fekete László dr.: Személyenyek a német birodalmi közjegyzői rendtartásból.

A közjegyzőhelyettesek közgyűlése.

Közlémények.

Halálozások.

Székháza lesz a budapesti kamarának és a nyugdíjintézetnek.

Kitüntetés.

A nyugdíjintézet ülése.

A kir. közjegyzők és jelöltek névjegyzéke.

A Szlovákiában használandó okiratok hitelesítése.

Egységes bírói és ügyvédi vizsgák az 1941. évben.

Az ügy-elintézés rekordja.

A közigazgatás a jegyzői magánmunkálatok ellen.

A különélesi tanúsítvány bélyege.

A tárgyalás alá vont hagyatéki vagyon értelmezése.

Hirdetmény.

Állásközvetítések.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Az örökbefogadás különös tekintettel a gyakorlati eljárásra.

Gazdasági Jog.

Magyar Jogi Szemle.

Illetékügyi Közlöny.

Szerkesztői üzenetek.

A. A.

Sz. L.

helyeknek bizonyos szerepet s ezzel elismerést ad. A hiteles hely eredetében van sok külföldi jelleg, de fejlődése útján sajátos magyar nemzeti intézmény lett; hatásköre (természetesen kizárólagosan) lényegében az volt, amit a mai rendtartásban az okirat felvétel és ténytanúsítás címei alatt találunk; de ezt a hatáskört az ősiség eltörlése és az osztrák telekkönyvi rendtartás behozatala szűkítette, s az abszolutizmus utáni erőszakos jogrendszer-változás itt is olyan szakadékokat támasztott a jogi élet igényei és a mesterségesen átültetett jogintézmények között, melyeket áthidalni nem lehetett. A közjegyzői intézmény története példája annak, hogy a jogbiztonság feltételeit alkotó s a jogi közszükséglet által megteremtett intézmény nemzeti irányú fejlődése elé hogyan helyez elterelő akadályokat a politika viszontagsága, hogyan lesz egy ősi magyar, a jogszolgáltatási rendszerbe saját történelmi multtal önállóan beilleszkedett intézmény a külföldi jogrendszereket bíráló nélkül másoló gépies „törvényhozás” áldozata.

Elavultnak lett minősítve a közhittel felruházott hiteles hely, a közjegyzőség elsődleges intézménye s kimondva kellő megfontoltság nélkül, hogy a külföldön már meghonosodott közjegyzői intézményt nálunk is fel kell állítani. Az utánzandó külföld vagy a latin vagy a német eredetű közjegyzőség volt. A latin eredetű közjegyzőséget jellemezte az önkormányzati testületiség és a hivatali önállóság, függetlenség; ez az intézmény olyan erős volt, hogy erről mondták „a forradalom ledöntötte a királyságot, de a közjegyzőségen nem tudott erőt venni” (Rouxel: La crise notarielle); az autonóm szabályozott közjegyzőség a polgárosult városok igazságügyi autonómiájának tekintélyes része és hatalmas támasza volt. Önálló volt az intézmény, független, hatáskörében a törvény által elismert saját imperiumánál fogva járt el; eljárását megkezdette külön feljogosítás nélkül (nem volt bírói megbízás) és befejezte úgy, hogy más hatóság, bíróság megerősítésére szükség lett volna.

A német eredetű közjegyzőségben nem jutott érvényre sem a testületiség, sem a független hatáskör. — Aprólékos eljárási szabályok szabályozták az intézmény lényegét. — A hűbéri rendszer, a vallásháborúk, a westfáliai béke után a birodalom szétmállása megakadályozták a nemzeti fejlődést. — A német intézmény a jogszolgáltatási rendszerbe saját történeti multja folytatásaként nem fejlődött bele, nem volt független működési tere és önálló hatásköre. A bíróság képviselője gyanánt járt el a közjegyző, jogköre származékos volt, testületi szervezete nem volt, fegyelmi hatósága a bíróság volt.

Ezen két rendszer, helyesebben ezen két művelődési irány között volt választása a magyar törvényhozónak, amikor az Országbírói Értekeztet semmiképpen nem akarta fenntartani és kifejleszteni a hiteles helyek intézményét közjegyzői intézménnyé. Nálunk erős volt mindig a német kultúra hatása. Közel is volt, súlyos is volt. Összevegyült a magyar eredeti jelleggel. Befolyása előnyös volt, útját állni nem lehetett. De a német jogi berendezés nem volt nemzeti, a jogi intézmények gyökere nem ért le az ősi német talajba. Ezt érzi és tudja a mai német nemzeti szocialista „Akademie für deutsches Recht”, mely újjászervezi a jogi intézményeket ősi alapon, amint hogy nekünk is pótolni kell mindazt, amit az 1867. utáni

törvényalkotók elmulasztottak, az eredeti nemzeti csirákat felkeresni és nagyranövelni. A kiegyezés korabeli magyar igazságügyi kormány mellőzte a nemzeti szempontokat s előbb a Bogdány javaslatban a francia törvényt fordította le, majd az ehhez legközelebb álló bajor rendtartást kívánta elfogadni, mely a közjegyzői hivatás terjedelmét széles mértékkel szabja meg, sajátlagos hivatása mellett feladatot biztosít a közjegyzőnek a törvénykezési rendszerben is, amennyiben az egész perenkívüli eljárást elvi kijelentéssel hatáskörébe utalja s a bíró közreműködését kivételessé teszi. Az 1870. évben közzétett előadói szöveg és az 1874.-i szentesített törvény közötti időben az előkészítés teljesen az osztrák törvény irányára szorult s megszületett a ma is érvényben levő 1874. évi XXXV. t.-c. melyről az intézmény fennállásának huszadik évében így írnak: „Talán éppen azért, mert származása révén annyira idegen, nagyobb gonddal kellett volna viszonyainkhoz idomítani. Egészen rajtunk áll, hogy további fejlődése ebben a pontban sem térjen el az első, jól megválasztott irányzattól. Sőt egész jövőndő fejlődését intézményünknek e szempontból szerelnők tekinteni. Határvonalnak a jelent, melytől előre és hátra az intézménynek két jól elválasztott és teljesen különböző korszaka áll. A mult, melyben az intézmény jogtörténeti fejlődése s a többi európai intézményekhez való viszonya szerint volt meghatározva: a jövőndő, melyben, mindinkább beilleszkedve igazságügyünk szervezetébe és összerokonulva a nemzeti köztudattal, jellegét kizárólag amannak fokozatos fejlődése és ennek eredeti sajátosságaitól nyerje. Hogy ezen jövőndő szempontjából, — melynek különben mai nap már útján haladunk — mit ígér az intézmény, mostani alakjában mitől kell féltetni, mitől kell óvni, az, miután általános jellege szerint egészséges és fejlődésképes alapra látjuk helyezve, kizárólag a részletek kérdése.”

S a jövőndő szempontjai? Erre a kérdésre csak úgy felelünk, ha a mult mai napig sem orvosolt hibáit sorakoztatjuk fel. A közjegyzői intézmény eszményi hatásköre a közhitelességnek tisztán és végső következményeire érvényre juttatása és szükségleteinek kielégítése a magán jogforgalomban és a perenkívüli jogszolgáltatásban, úgy, hogy a közhitelességi hatáskör kizárólag és egész terjedelmében a közjegyzői intézményt illeti.

El kell, hogy következzen a jogszolgáltatás olynemű átalakítása, melynek révén a közjegyzőség, független jellegének megtartása mellett, a perenkívüli jogszolgáltatásnak önálló hatáskörrel való ellátására rendelt törvényes szervvé válják. Elsősorban a hagyatéki ügyekben kell a közjegyzőt a bíróságtól teljesen függetleníteni, az örökösödési eljárásba ne legyen a bírónak beleszólása; ha az örökösök békésen megegyeznek a hagyaték birtokbavételére: a megegyezést a közjegyző közhittel tanúsítja. Ha a megegyezés létre nem jön, kezdődik csak a bíró szerepe: természetesen a per a bíróé. A hagyaték átadása (ami az Optk. elfogadási nyilatkozatának és a haereditas jacens fictiójának okszerű következménye) mint jelentőség nélküli bírói eljárás tehát teljesen felesleges. Jogokat nem teremt, csak elismer a közjegyző tanúsítása alapján. Mint a perenkívüli jogszolgáltatás mindazon részeinél, melyek lényegükben jogviszonyok, jogi hatályt célzó tények tanúsítása vagy biztosítása, feltétlen önállóságot kell

biztosítani oly értelemben, hogy a közjegyző azokat a törvényben biztosított hatóságánál fogva s ne a bíróság megbízása alapján végezze, illetőleg eljárásához ne legyen szükséges a bíróság kiegészítő s érdemi elintéztét nem jelentő jóváhagyása; ezen felül általában is meg kell szüntetni a bírói megbízásokat (példaképpen kérdezzük, hogy miért kell előleges szemle iránti kérvényt a bírósághoz beadni, milyen érdemi munkát végez ilyenkor a bíróság?) s a perenkívüli jogszolgáltatás azon feladatait, melyek lényegük szerint előzetes ténymegállapítások (felmondás, stb.) és közhitelességű tanúsítások (okirat megsemmisítés, stb.) a közjegyző teljesen független hatáskörébe kell utalni.

Ugyanígy kell eljárni a perenkívüli eljárás másik nagy ágában a telekkönyvi eljárásban. Az ingatlanokra vonatkozó jogok szerzése az ügylet anyagi jogi elemeitől teljesen függetlenített s ma a szerződés alaki kellékeire s a telekkönyv adatainak egybevágóságára épített formális aktus. A telekkönyvi bírónak közreműködését helyettesíthetik a megfelelő alakóságokra vonatkozó törvényes kívánalmak, az alakóságok így fontoságukban nyernek, de az anyagi jogi elemek megfelelő érvényesülését is biztosítani kell, vagyis szakértő, avatott, nyilvános jellegű közegek közreműködését kell biztosítani. Ezek a közegek csak a királyi közjegyzők lehetnek, mert ez hivatásuk jellegének és képesítésüknek szoros követke-
kezése.

A perenkívüli teendők nagyrésze autonóm hatóságok (lakbérleti, munkaügyi, végrehajtási, stb.) hatáskörébe lennének utalandók.

A közjegyző sajátlagos hatásköre a közhitelesség célja és igényei szerint legyen megszabva, ez a kiváltság tartalmilag ne legyen korlátozható, mert az a közhitelesség céljait és előnyeit gyengíti. Ha elfogadjuk -- per megelőzés miatt pedig el kell fogadni -- hogy bizonyos tények igazsága meg nem támadható s az ezek alapján keletkezett jog feltétlenül érvényesíthető és kikényszeríthető úgy, hogy a közjegyző által megállapított tények igazságait nem lehet utólagos bírói vizsgálat eredményétől függővé tenni. A végrehajtás nem történhetik bírói parancsra, hanem a közjegyző végrehajthatósági záradéka alapján. Anyagi kifogások (1874: XXXV. t.-c. 113. §. b.) nem férnek meg a közhitelességgel, azok csak külön érvénytelenítési perrel érvényesíthetők.

A közjegyzői hivatás ma — az alaptörvény helytelen intézkedései miatt, mely történeti előzményeket figyelmen kívül hagyott — kettős: közhitelű tanúsítás és a perenkívüli eljárás némely teendőinek ellátása. A fejlődés a kettős hivatás közötti válaszfal ledöntése, ami végeredményben a hatáskör kérdése, melyet a közhitelesség szükségletei határoznak meg. A tökéletes fejlettség pedig az lesz, ha a magán jogforgalomban és perenkívüli jogszolgáltatásban a közhitelesség közjegyzői kizárólagosság lesz: közjegyzői kényszer.

Ez volt az intézmény életbeléptetése alkalmával s ez ma is a legvitatottabb kérdés. Az eredeti javaslat összeadta az osztrák és a bajor törvény kényszer-eseteit és magában foglalta az ingatlanok tulajdonának átruházása iránt kötött szerződéseket (magát az okmányszerkesztést általában nem lehet az intézmény kiváltságává tenni, mert a jogbiztonság igényét számtalan esetben a magánokirat teljesen kielégíti s mert a kizá-

rólagosság általános jogpolitikai s nem közjegyzői kérdés) de a „közjegyzői állások csekély száma mellett a kényszer a közjegyzői székhelyektől távol levő közönségre nézve súlyos terhet jelent“ — mondták; míg ma nincsen is távolság s van is megfelelő számú közjegyző. A német telekkönyvi rendtartás minden telekkönyvi birtokváltozást célzó nyilatkozatot közokiratba kíván foglaltatni s ez kell, hogy legyen a mi telekkönyvi rendtartásunk alapja is: „a telekkönyvbe a bejegyzést csak akkor lehet foganatosítani, ha az arra vonatkozó beleegyező nyilatkozat, vagy a foganatosításhoz szükséges egyéb nyilatkozat a telekkönyvi hatóságnál a telekkönyvi bírónak átadatik, vagy közokirattal vagy hitelesítési záradékkal ellátott okirattal bizonyítottatik. A bejegyzés egyéb feltételei esetében — ha azok a telekkönyvi hivatal előtt nem köztudomásúak — szükséges, hogy a feltétel bekövetkezte közokirattal bizonyítottassék.“ (Grundbuchordnung vom 5. August 1935. — 29. §.) Nálunk a telekkönyvi nyilatkozat s a jogügylet nincsen külön választva s ezért a telekkönyvi átváltozást magában foglaló ügyletnek közokiratba való foglalását nem csak a történelmi előzmények indokolják, hanem a dolgok természetes rendje; a közokirat biztosítja legjobban a telekkönyvszerűséget és az ügylet jogszerűségét.

Teljesen érvényre emelt közhitelesség: ez kell, hogy az alapja legyen a közjegyzői rendtartásnak. A közhitelességnek tisztán és végső következésig érvényre kell jutni, a közhitelességi hatáskört egész terjedelmében és kizárólag a közjegyzői intézményre kell ruházni. Kettős irányban látjuk tehát intézményünk kívánatos fejlődését a jelleget jelentő önállóság felé. Az egyik irány a valódi közhitelesség és az ezáltal megadott hatáskör szempontjai szerint van meghatározva; a másik azoknak a korlátozó szabályoknak a megszüntetésében áll, melyek az intézmény célja által indokolva nincsenek. Természetes, hogy ez a fejlődés nem múlik egyedül a magunk törekvésein s az nem egyedül a közjegyzői intézménynek, hanem törvénykezési rendszerünknek is átalakítását és fejlődését jelenti és így csak evvel kapcsolatosan valósítható meg. Tudjuk éppen ezért, hogy egyik vagy másik pontban a mi törekvéseinkkel ellenkező felfogások óhajtanak majd érvényesülni, melyeknek korlátlan s az intézmény kárára történt érvényesülését eddig tétlenül néztük. De ezek a nehézségek csak fokozhatják kitartásunkat, mely erejét abból a tudatból meríti, hogy jogszolgáltatásunk korszerű és a közjónak megfelelő átalakítása azonos a mi törekvéseinkkel.

A teljes önállóság így általános kívánalomként létre fog jönni, míg a testületiséget csak mi magunk, saját kereteinken belül, senki támogatását nem kérő igyekezettel alkothatjuk meg nemcsak erősen, hanem tökéletesen is.

Alaptörvényünk a kamarai szervezettel a testületiségnek értékes elemeit adta (sokkal inkább kihangsúlyozta a hatósági jelleget, mint az ügyvédi kamaráknál, vagy az újabb mérnöki, orvosi, stb.) kamaráknál, mert olyan hatáskört adott, melynek párja nem volt az alapul szolgált külföldi törvényekben sem. Magát a testületiséget azonban nem adta. Mert ha arra gondolunk, hogy a magyar jogászgűlések szerint „törvénykezési rendszerünk korszerű átalakításának szükségképeni követelménye a közjegyzőség, mint a bíróságoktól és ügyvédségtől teljesen elkülönített és

önálló közintézmény, mely működésében *csak a törvénynek legyen alárendelve*, hatáskörében felvett okmányok közokirati erővel bírnak, valamint arra is, hogy hat évtizeden át a törvény alkotása előtt keletkezett, majd kifejlődött egy közjegyzőellenes áramlat, mely a közjegyzőség valódi jelentőségét fel nem ismerte, úgy meg kell állapítanunk, hogy karunk passzivitása és a testületi szellem kifejlődése irányában való negatív magatartás volt mindennek oka.

S ezért függetlenül a törvény előkészítői és a törvényhozói munkától karunk egyik legfontosabb feladata a testületi szellem ébresztése és ébrentartása, melynek érdekében a meglévő szervezetekből alakított csúcsszervezetnek (országos kamara) tevékenyen kell működni. Legyen intézményünk tökéletes közjegyzőség és legyen gyökerétől kezdve mai megszervezettségéig magyar.

Szemelvények a német birodalmi közjegyzői rendtartásból.

A jogszolgáltatásnak birodalmi feladattá tételéről szóló 1934. évi február 16-i törvény (I. Gesetz zur Überleitung der Rechthspflege auf das Reich) 5. §-a alapján kiadott, 1937. február 13.-án kelt birodalmi igazságügyminiszteri rendelet tartalmazza a *német birodalmi közjegyzői rendtartást*, a Reichsnotarordnung-ot, mely a német birodalom különböző jogterületein különféleképp szabályozott vagy sehogyan sem szabályozott közjegyzői intézmény egységes szabályozását illetve intézményesítését célozza.

Ez egységesítés előtt ugyanis a német birodalomban volt jogterület, hol a) ügyvéd-közjegyzőség, Anwalts-Notariat — (így pl. Poroszországban, Szászországban, Braunschweigben; a 18 közül 11 jogterületen), b) tiszta közjegyzőség, reines Notariat (nur-Notariat), — (így Bajorországban, Coburgban, Hamburgban), c) hol bírói közjegyzőség, Richter-Notariat volt, (így Badenben, Württembergben), végül d) hol közjegyzői intézmény egyáltalában nem volt, ú. n. notarlose Gebiete, (így Birkenfeld, Lippe, Schaumburg-Lippe); az a)–c) alatti kategóriákon belül aztán az egyes jogterületek közt a közjegyzői intézmény többé-kevésbé különféleképpen volt szabályozva.

Az új — birodalmi — közjegyzői rendtartás egyik legfőbb jelentőségű intézkedéseként az Anwalts-Notariat s a Richter-Notariat típusait végleg elejtve a birodalom egész területén egységesen a közjegyzőséget reines Notariat-ként statuuja.¹

¹ Ezzel — úgy hiszem — végleg eltűnik nálunk is az ügyvéd-közjegyzőségnek a porosz, szász stb. Anwalts-Notariat mintáján, egyáltalában nem komoly elvi, csak gazdasági okokból (ügyvédi pálya túlszűfolttsága) évtizedekkel ezelőtt erőteljesen, azóta halványan s csak itt-ott jelentkező kísértete.

A birodalom jogszabály-alkotást nyilván annak helyes megfontolása vezette, hogy alapjában különböző az ügyvéd s a közjegyző hivatása; emez a jogvita-megelőzés —, amaz a jogvita szerve s a kettő egyesítése a két hivatás lényegének megtagadását jelentené; a közjegyző a felek közt közvetítvén jogviszonyaikban jogot formál s ha igaz az, hogy contractus legem ponit contrahentibus, azt merném mondani; jogviszonyait codifikálja; az ügyvéd szerepe pedig rendszerint ott kezdődik, amikor jogvita keletkezik, ha küzdeni — támadni vagy védekezni — kell. —

Amint ügyvéd, bíró nem lehet közjegyző is, viszont a *birodalmi közjegyző csak közjegyző és semmi egyéb nem lehet*. Nem lehet különösen fizetéssel tisztviselő, csak felügyeleti hatósága engedélyével lehet igazgatósági-, felügyelőbizottsági tagja stb. gazdasági vállalatnak (9. §.), ügyvéddel nem társulhat, még csak közös irodahelyiséget sem tarthat (10. §.), vele együttélő házastársa is csak a felügyeleti hatóság engedélyével folytathat ipart.²

A reines Notariat, nur-Notariat alapvető kidomborítása mellett másik főjellegzetessége a birodalmi közjegyzőnek, hogy *szabad hivatású ugyan, de köztisztviselő*; amint Wolpers, a birodalmi közjegyzői kamara elnöke írja: freiberuflich tätiger Träger eines öffentlichen Amtes.

A rdtás 2. §-a szerint u. i.: *Die Notare sind Träger eines öffentlichen Amtes*, a 18. §. szerint viszont: *Der Notar erhält für seine Tätigkeit Gebühren*.

A közjegyző ugyanis tulajdonképpen állami *hatalmat gyakorol, az fonctionnaire public*,³ amivel viszont nincs szükségkép egybekötve a hivatalnoki, jelesül közhivatalnoki jelleg; a köztisztviselő tartós szolgálati viszony alapján államhatalmi functiók végzésére alkalmazott, kinek ellátásáról az állam gondoskodik.⁴

² A bevezetőben említett helyzetből való átmenet nehézségeinek eliminálása érdekében az említett alapelvtől eltérően, de csak átmenetileg, csak időlegesen s csak ha ezt igazságszolgáltatási szempontok indokolják s csak a viszonyok változásáig, külön felhatalmazás alapján, a közjegyző az illető járásbíró területén ügyvédi tevékenységet is folytathat, másfelől ha a jogfejlődés indokolta szükség erre fennforog, időlegesen bizonyos meghatározott bírósági körzetben ügyvédek — a feljogosítás időtartama alatt — mellékfoglalkozásul közjegyzői tevékenységet is folytathatnak.

³ „Les notaires... sont les représentants du pouvoir souverain dans une portion de son autorité“ (Daloz VIII. v. Notaire. 121.); „... les fonctions de notaire sont une émanation de l'autorité publique“ (Jaubert Broake 12.); „Das Notariat ist ein Amt, und zwar ien Amt der freiwilligen Gerichtsbarkeit“ (dr. Buhl: Das Rechverhältniss des Notars zum Auftragegeber. 22. o.)

⁴ Nem térhetek itt ki e distinctiók részletesebb kifejtésére, utalok ehelyett dr. Buhl i. művére (23., 24. o.) és dr. Csánk Béla „Jogászi hivatások a harmadik birodalomban“ c. művére (59. s köv. o.).

A német jogi felfogás e különbséget így érzékelteti: der Beamte⁵ — der Amtsträger, amit talán így adok vissza; köztisztviselő — köztisztviséviselő. —

A közjegyzői hivatás nem ipar (2. §.) vagyis nem csak s nem is első sorban kereset. A birodalmi közjegyzői rendtartás az elvi kijelentés alatt: Ihr Beruf ist kein Gewerbe, hogy mi értendő, idézem Dr. Leupolt ügyvédnek, a drezdai ügyvédi kamara elnökének a szintén „nem ipar“-ügyvédséggel kapcsolatban tett kijelentését: Dass der Anwaltsberuf kein Gewerbe ist, bedeutet, dass seine freiberufliche Arbeit nicht der Schaffung wirtschaftlicher Güter dient, sondern der Erfüllung einer hohen Kulturaufgabe (a „Der deutsche Rechtsstand“ c. műben „Der deutsche Rechtsanwalt“ c. tanulmány); továbbá a legfelsőbb birodalmi bíróság — mint fegyelmi bíróságnak a következő, ügyvédséggel kapcsolatban tett, de a közjegyzőségre még inkább illő elvi kijelentését: *Inhalt und Zweck ihrer Tätigkeit ist nicht die Erzielung wirtschaftlicher Werte, sondern die von hohem Idealismus getragene Erfüllung seines Berufs.* —

A közjegyző hivatását a rdtás 1. §-a ekként határozza meg: *A megelőző jogvédelem jogterületén, különösképen jogi érdekű történések okiratolása körül, mint Rechtswahrer⁶ a közjegyző működik közre.*

Ami a közjegyzői hatáskört illeti, a birodalmi rendtartás szerint (22. s köv. §§.) közjegyző hatáskörébe tartozik:

mindennemű okiratolás; aláírás-, kézjegy s másolat hitelesítés;

különösen: közgyűlési stb. határozatok, sorsolások tanúsítása, leltárak felvétele, pecsét alkalmazása és levétele, óvások felvétele, jognyilatkozatok közlése, általa észlelt egyéb tények tanúsítása is;

közjegyző hatáskörébe tartozik továbbá: tulajdonjog-bekebelezési nyilatkozat (Auflassung⁷) joghatályos átvétele, jelzálog-, telekadóslevelek kiállítása, hagyatéki s tulajdonközösségben levő közös vagyon felosztása, önkéntes árverés, céghivatali bizonyítvánnyal egyenlő hatállyal képviselői jogosultság tanúsítása, bizonyos feltételek mellett eskü kivétele, eskü alatti kihallgatás, perenkívüli eskü foganatosítása; esküpótló megerősítés (eidesstattliche Versicherung) felvétele minden esetben, ha valamely hatóság, hivatal előtt egy tényállítást vagy nyilatkozatot elfogadhatóvá kell tenni, tolmács megesketése;

minden korlátozás nélkül pénz, értékpapír, drágaság őrizetbevétele

⁵ Privatbeamter — fogalmilag kizárt valami.

⁶ Rechtswahrer — a német jogi gondolkozás szerint — a jogász hivatások valamennyijének tagja; a bírák, államügyészek, ügyvédek, közjegyzők; ezek körén belül külön csoport a Rechtspfleger, általában bírósági tisztviselők. — Az eredeti szóhasználat szerint Rechtswahrer-t mondog, nem írom tehát a Csánk Béla által (id. m.) használt, szerinte sem megfelelő s csak jobb híjján alkalmazott magyar fordítást: jogőr.

⁷ A német birod. polg. törvénykönyv 925. §.; megegyezés az ingatlan tulajdon-változásban — szabály szerint a két fél együttes jelenlétében a tkvi hatóság előtt.

s végül általában a megelőző jogszolgáltatás területén minden egyéb megbízás s ezen a körön belül a feleknek bíróságok és hatóságok előtti képviselése. —

Nem szabad a közjegyzőnek, hivatali ténykedésével kapcsolatban kezességet vállalni, annak s alkalmazottainak ingatlanokat, kölesönöket közvetíteni. (28. §.) —

Az ügyvitel, könyvek, azok vezetése tekintetében a rdtás 20. §-a szerint az igazságügyminiszter rendeletileg intézkedik, ugyanő írja elő, mely folyóiratokat köteles a közjegyző jártni.

Az ügyvitel tekintetében kelt, 1937. június 5.-i német birodalmi igazságügyminiszteri rendelet, a „Dienstordnung für Notare“ részletes rendelkezéseket tartalmaz a hivatalos pecsétek, a vezetendő könyveket — mindössze három könyv van előírva — (karthotekeket) illetően, részletesen szabályozza ezek vezetése módját, általában megengedi — még végrendeleteknél is — az írógép használatát, szabályozza a személyazonosság, cselekvőképesség vizsgálatát, hatósági jóváhagyást igénylő ügyletek körüli eljárást, az aláírás hitelesítések körüli eljárást, előírja a tkvi állapot felderítése iránti kötelezettséget, tartalmaz adó- és illetékekre vonatkozó rendelkezéseket, stb.

A közjegyzői állás betöltésének előfeltételei (rdtás 3. §.) birodalmi állampolgárság, bírói képesítés (az ú. n. grosse Staatsprüfung, megfelel a mi bírói-ügyvédi vizsgánknak), hogy az illető a maga s házastársa személyét illetően a vértisztaság követelményeinek megfelelően, továbbá (4. §.) hogy az illető magatartása és teljesítményei szerint a közjegyzői tisztségre alkalmas legyen, végül (5. §.), hogy az illető *egy évi próba- s három évi jelölti szolgálatot, mint közjegyzői assessor teljesített legyen (kötelező közjegyzői gyakorlat).*

A rdtás 6. §-a szerint a közjegyzői állások rendszeresítésénél egyetlen szempont irányadó: a rendezett jogszolgáltatás szükséglete s csak annyi közjegyzői állás rendszeresíthető, amennyit ez a szükséglet megkíván. —

A közjegyző életfogytiglani hivatali tevékenységre nevezetik ki (7. §.), a törvényszék elnöke előtt hivatali esküjét letévén kezdheti meg működését; hivatali székhelyén köteles lakni s hivatali helyiséget tartani, 100.000 lakosnál nagyobb városban hivatali székhelyül egy bizonyos városrész jelölhető ki; működési területe az Oberlandesgericht területe, ezen kívül csak veszély esetén vagy felügyeleti hatósága engedélyével járhat el, mely rendelkezés megszegése azonban a ténykedés jogérvényét nem érinti s csak fegyelmi eljárást von maga után (12. §.). —

A birodalom valamennyi közjegyzője a Berlinben székelő birodalmi közjegyzői kamarába tartozik (44. §.), egy Oberlandesgericht területén levő közjegyzők továbbá az ott létesített közjegyzői kamarának is tagjai, mely utóbbi helyi tagozata a birodalmi közjegyzői kamarának.

A birodalmi közjegyzői kamara a) képviseli a birodalom valamennyi közjegyzőinek összességét, b) örökös tagjai tisztessége és tekintélye felett, c) ügyel arra, hogy a közjegyzők hivatásukat lelkiismeretesen gyakorolják.

A közjegyző ugyanis tisztét esküjéhez híven „unparteiisch und gewissenhaft“ a népközösség javát szolgáló módon (15. §.) tartozik ellátni; közreműködését, ha az az így felfogott hivatali kötelességével ütköznék, meg kell tagadnia;

a közjegyző magatartásának — hivatása gyakorlása közben, de azon kívül is — méltónak kell lennie a tisztevel járó tisztelet- s bizalomhoz s azt sem szabad túrníe, hogy háztartásához tartozó családtagok becsületbevágó magatartást tanúsítsanak (u. e. 15. §.). —

Közlönyünk igen t. szerkesztője felhívására közzétett e — szemelvényes — ismertetés megírásánál távol áll tőlem a gondolat, hogy jövőbeii hazai jogszabályalkotásnál vakon induljunk idegen jogrendszer után, hogy annak rendelkezéseit egyszerű átültetéssel ideplántáljuk; másfelől azonban nem zárkozhatunk el az elől, hogy ami másutt jó gondolat s ami a mi jogrendszerünkbe beleilleszthető, intézményünk tökéletesebbitése érdekében megfelelő átídomítás után — csak azért, mert idegen — fel ne használjuk.

A német birodalmi rendtartás tanulmányozásánál engem főleg az ragadott meg, mily nagy mértékben kívánja megvalósítani ama legfőbb két szempont érvényesülését, ami az én, únos-úntalan hangoztatott szerény nézetem szerint a közjegyzői állást illetőleg az arravalóság szempontjából a legfőbb két qualificationalis kellék s ez: a tudás (plus szaktudás) és a jellem.

Ami amazt illeti, annak — meggyőződésem szerint — egyedüli biztosítéka a legmagasabb jogi képesítésen felül a birodalmi rendtartásban megvalósult kötelező közjegyzői gyakorlat, mely mint a közjegyzői kinevezés előfeltétele egyedül biztosítja a megelőző jogszolgáltatás helyes ellátásához elengedhetetlenül szükséges szakszerű tudást;

ami pedig a jellemre vonatkozik — amint láttuk — a kinevezés előfeltételéül, de a közjegyzői állás további permanens kellékeül a birodalmi rendtartás s általában a német jogi gondolkodás erősen kihangsúlyozza a feddhetetlenséget;

ámbar e vonatkozásban az írott jogszabályokon felül egy — ismét főként a kötelező közjegyzői gyakorlat során elsajátítható — magasabb erkölcsi tartalommal bíró mentalitásnak kell állandóan érvényesülnie; amint Jaubert (Séance du corps legisl. du 23. Vent. XI.) mondta: La profession de notaire aura ses règles écrites; mais la première, la plus essentielle des qualités dont un notaire doit être décoré, c'est la délicatesse.

Dr. vitéz Fekete László.

A közjegyzőhelyettesek közgyűlése.

A Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete repdes évi közgyűlését a budapesti kamara üléstermében januárius hó 26.-án tartotta meg a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlésen a közjegyzői kar tagjai közül jelen voltak: Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök, Barcs Ernő dr., Cholnoky Imre dr., Fekete László dr., Krenner Zoltán dr. és Szemerjay-Petrán Tibor dr. budapesti kir. közjegyzők. Az ülést magas színvonalú beszéddel Pulay József dr. kir. közjegyző, a lelépő egyesületi elnök nyitotta meg. Beszédében megemlékezett arról, hogy elnökségének négy éve alatt a közjegyzői intézmény nézőpontjából is nagyfontosságú volt a négyszeres országgyarapodás, amely egyes pályákon hiányt teremtett, amit csak a gyakorlati, sőt a tanulmányi idő leszállításával lehetett áthidalni. Joggal hihető volt, hogy a visszacsatolt területeken betöltés alá került mintegy 130 új állás a tudás, a képesség és a szakértelem jogán a helyetteseknek is jelent valami megkönnyebbülést. Nem az egyesület, de nem is az igazságügyi kormányzat hibája, hogy a 130 állásból a helyetteseknek csak 10 állás jutott. A politika kétes érdeme, hogy a betöltés alá kerülő állásokat több mint 90%-ban sikerült a karon kívül állók részére kiverkednie. Megemlékezett az elnöksége idejére esett másik nagy eseményről a közjegyzői rendtartás reformjáról, amelyről remélte a helyettesi kar, hogy a politikai érdekem jutalmazása, mint egyedül képesítő kinevezési előfeltétel most már véglegesen megszűnik. „Fájdalommal kell kimondanom — folytatta az elnöki megnyitó, — hogy ez a remény is meghiúsult: mert a születőben levő novella alkotóinak minden harca, az igazságügyi kormány minden jobb meggyőződése ellenére, — ha hoz is néhány üdvös újítást: a legfontosabbat, a mindent jelentő szakképesítést, vagy kötelező gyakorlatot, — amely egymagában, egy szakaszos törvény alakjában is a legjobb novella lett volna, — elejtette. A közjegyzői intézmény tehát marad továbbra is az, ami volt: s aminek ma már a közvélemény is elkönnyvelte: politikai jutalom, egy szinten állami adományozás tárgyát képező jogosítványokkal.“ A lendületes s élénk tapssal fogadott elnöki megnyitó befejező részét itt adjuk: „Ti már megkóstoltátok azt a felemelő, szívdobogtató, egész ember számára csodálatosan mély érzést, amit a közhitelesség nimbusza nem kifelé, de belül, saját szívünk irányában jelent. Éveken, sőt néha évtizedeken át ültetek mindennap szemben tisztaszemű, derék, egyszerű magyarokkal, akik tőletek várják hittel, bizalommal a tanácsot és segítséget. Tudnotok és éreznetek kell, hogy a ti megmaradástok ezen a pályán már több, mint saját érdekeitek szolgálata: küldetés vár rátok, semmivel sem kisebb, mint a bibliabeli igazaké, akiknek kedvéért egyedül oszt kegyelmet az Úr. És tudnotok kell azt is, hogy ha a helyettesi kar egyszer elfogyatkozik; ha nem lesz mindig legalább néhány helyettesből lett, hivatását értő és szerető közjegyző, aki tudásban és szellemben a karon belül is, de kifelé is méltán képviselje az igazi közhitelességet, azt a felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan valamit, amit a kinevezés pusztá ténye a legtágabb torkú kortesnek sem fog soha megadni, — akkor a közjegyzői intézmény elveszett. Mert a most születő

új világ, amelynek körvonalai a messzeségből már imitt-amott halványan feltetszenek, egy intézményt csak azért, hogy hajótöröttek mentődeszkája legyen, fenn nem tarthat és meg nem tűrhet.“

Az egyesület évi jelentését *Östör* András dr. titkár terjesztette elő. A szakszerűen egybeállított jelentés bevezető része megállapítja, hogy a „Gondviselés kegyelme folytán ismét ünnepi szavakkal szabad Egyesületünk titkári jelentését bevezetnem. 1940. január 18-án megtartott utolsó közgyűlésünk óta először Keletmagyarország és Északerdély tért vissza Szent István koronájának uralma alá, majd pedig a Déli végeket foglalta vissza a honvédség. A párisi és londoni rövidlátó államférfiak által vakolt épületeknek egyike ismét összeomlott és ismét eltűnt a föld színéről egy állam, amely nem szerves népi és történeti fejlődésnek köszönhetette létét, hanem mesterségesen létesült, politikai papirelméletek alapján. Biztató jel tehát a jövőre, hogy az igazságot huzamosabb időre a legnagyobb erőszakal sem lehet elfojtani és az ágyúk és szuronyok ezrein túl is *justitia est regnorum fundamentum*. Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a magyar közjegyzőhelyettesi kar is teljes mértékben kivette a részét az országgyarapítás gyönyörű munkájából és bebizonyította, hogy ma, amidőn úgyszólván elenyészett a különbség a katona és a polgár fogalma között, éppen olyan derekasan és magyar becsülettel teljesíti a kötelességét fegyverrel a kezében, mint az íróasztal mellett.“ Az egyesület belső életére áttérve méltatja az egyesület elnökének az immár közjegyzővé kinevezett *Pulay* Józsefnek a helyettesi kar és az intézmény érdekében kifejtett céltudatos, áldozatos és eredményes munkásságát. Örömmel emlékezik még meg a jelentés a helyettesi kar több kiváló tagjának közjegyzői kinevezéséről. Felemlítette ezek sorában a következőket: *Balogh* János dr., *Diemár* Kálmán dr., *Gyöngyösi* Arisztid dr., *Horváth* Sámuel dr., *Köszeghy* Antal dr., *Magyary-Kossa* Zoltán dr., ifj. *Paár* Lajos dr. Elismeréssel adózik a jelentés a kar néhány kiváló tagjának értékes irodalmi munkásságáról. Részletesen ismerteti ezután a kinevezett helyettesek szolgálati idejét. A jelentésbe foglalt összeállítás szerint a legutóbbi közgyűlés óta kinevezett 18 helyettes szolgálati ideje a 18 év és 2 hónap s más részről 5 év és 6 hónap között váltakozik. Volt ugyan egy helyettesi kinevezés 1 év és 9 hónapi működés után is, itt azonban az ügyvédi pályán évtizedeken át működött ügyvéd tért át a helyettesi pályára s nyert Erdélyben kinevezést. A legutóbbi közgyűlés óta betöltött 103 állásból 18-ra helyettes 11-re volt közjegyzőt s 74-re neveztek ki ügyvédet. A keleti és déli országrészeken kívül betöltésre került 16 állásból 10-re helyettes és csupán 6-ra nyert ügyvéd kinevezést, ami egyébként kétségtelen jele volna az igazságügyi kormányzat jóindulatának. A visszacsatolt országrészek állásainak betöltése után reméli a jelentés, hogy a kormányzat a kinevezések terén az előbb követett helyes útra tér vissza. Hálás köszönettel adózik a jelentés *Lázár* Ferenc dr. kamarai elnöknek a helyettesi karral szemben mindig s minden vonatkozásban tanúsított jóindulatú támogatásáért, s köszönettel honorálja a közlöny szerkesztőjének s a helyettesi kar több megértő barátjának jóakarátát. Felemlíti még a jelentés, hogy az egyesület az előző közgyűlés óta is igyekezett az összetartás és a baráti szellem fenntartásán és erősítésén munkálkodni. Az összejeveteleken megbeszélték a különféle

szakmabeli és kari kérdéseket s a helyettesek állásközvetítésével is igyekezett az egyesület a tagok segítségére lenni. A nívós jelentésnek befejező részében megállapítja a jelentés, hogy „a magyar közjegyzőhelyettesi kar tisztában van azzal, hogy forrongó korszakban, a világtörténelem leg-gigantikusabb küzdelme alatt minden kérdést és minden problémát más szemmel kell néznünk, mint a béke nyugodt éveiben. Ma a legjogosabb egyéni érdekek is háttérbe szorulnak, de mérhetetlenül megnövekednek a kötelességek. Mi öntudatosan és teljes szívvel vesszük magunkra a megnehezedett idők súlyos terheit. Tudatában vagyunk annak, hogy Hazánk parancsára bármely percben le kell tennünk a tollat, hogy fegyvert vehessünk a kezünkbe. Azt hiszem bátran mondhatom, hogy készen állunk. Helyünket meg akarjuk állani, akár az irodában, akár az arcvonalon kell szolgálnunk nemzetünk ügyét. Most, amikor szemünk előtt roskad össze egy belsejében elkorhadt világ, hogy helyébe új korszak szülessék, mi a magyar közjegyzőhelyettesi kar tagjai nyugodt elszántsággal és bizakodóan tekintünk a remélhető szebb jövő elé.“

A közgyűlés tárgysorozatának utolsó pontja volt a tisztikar és az intéző bizottság megválasztása. A választás eredménye a következő: elnök: *Tóth* Endre dr., elnökhelyettes: *Horváth* István dr., titkár: *Östör* András dr., pénztáros: *Belcsák* László dr., központi intézőbizottsági rendes tagok: *Konrád* Gyula dr., *Hirkó* Boldizsár dr., *Beniczky* Géza dr., *Streitmann* András dr., *Mihai* Mihály dr., póttagok: vitéz *Fekete* Lajos dr., *Cselley* János dr., *Beöthy* Károly dr.

A választás után *Tóth* Endre dr. az új elnök, közvetlen rokonszenves szavakkal köszönte meg a közgyűlés tagjainak személye iránt megnyilvánult bizalmat s ígéretet tett a helyettesi kar érdekeinek lelkiismeretes szolgálatára.

Közlemények.

Halálozások. *Zechmeister* Alajos dr. kúnszentmártoni kir. közjegyző ez évi januárius hó 13. napján elhalálozott. Budapesten a farkasréti temetőben e hó 17-én temették el s a temetésen a kir. közjegyzői kar képviselőjében megjelent *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke. *Zechmeister* Alajost mint helyettes 1916-ban nevezték ki Szakolczára kir. közjegyzővé s mint menekült közjegyzőt 1921-ben Kúnszentmártonba helyezték át. Két évtizedet töltött itt el kifogástalan munkássággal szolgálván közjegyzői tevékenységével a magyar jogszolgáltatás érdekeit. — *Skultéty* Viktor dr. beregszászi kir. közjegyző januárius hó 10. napján elhalálozott. A felvidéki területeknek visszacsatolása után 1939. évben nevezték ki Beregszászra kir. közjegyzővé s így rövid ideig, azonban elismerésre méltó munkásságot kifejtve működött a közjegyzői pályán.

Székháza lesz a budapesti kamarának és a nyugdíjintézetnek. Közvetlen lapzárta előtt vesszük az értesítést, hogy az az akció, amelyet *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag, kamarai elnök legközvetlenebb szívügyeként már hosszabb idő óta nagy lelkesedéssel és energiával készített elő, igen komoly stádiumba jutott. Budapest székesfőváros legközelebbi közgyűlésének napirendjén szerepel egy polgármesteri előterjesztés, amely szerint a székesfőváros közönsége 99 évre díjtalan használatra engedjen át a Honvéd utcában egy 202 négyszögöles telket a budapesti kir. közjegyzői kamarának és a nyugdíjintézetnek. A nagyfontosságú előterjesztés, illetve minden remény szerint közgyűlési határozat részleteiről e közlőny jövő számában hozunk tudósítást.

Kitüntetés. Magyarország kormányzója *Antal Gyula* János dr. nagyváradi kir. közjegyzőhelyettesnek a Nemzetvédelmi Keresztet adományozta.

A nyugdíjintézet ülése. A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének intéző bizottsága januárius hó 16-án *Cholnoky Imre* dr. elnök vezetése alatt ülést tartott, amelyen jelen voltak még *Szemerjay-Petrán* Tibor dr. elnökhelyettes, *Bathó Kálmán* dr., *Krenner Zoltán* dr., *Magyary-Kossa Zoltán* dr., *Tárczay Rezső* dr. kir. közjegyzők és *Östör András* dr. kir. közjegyzőhelyettes intéző bizottsági tagok. Az ülés a nyugdíjintézet 1941. évi eredményszámát és vagyommérlegét, az 1942. évi költségvetést, valamint az 1942. évi nyugdíjjarulék összegét állapította meg. A folyó ügyek letárgyalása után *Cholnoky* elnök közölte a bizottsággal azokat a köszönő iratokat, amelyeket az özvegyi és árva nyugdíj felemelése alkalmából több járulék jogosult özvegy a nyugdíjintézethez intézett.

A kir. közjegyzők és jelöltek névjegyzéke. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének megbízásából a Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége a közjegyzői és jelölti névjegyzéket rövidesen újra kiadja. A nagymérvű adathalmazra tekintettel a névjegyzékben téves közlések könnyen előfordulhatnak. Felkéri ezért a szerkesztőség mindenekelőtt azokat a kartársakat, akikre vonatkozólag az előző névjegyzék téves adatokat tartalmazott, szíveskedjenek a tévedésre való utalással a helyes adatokat közölni. Felkéri továbbá a közjegyzőket és jelölteket, akik a megfelelő helyes adatok ellenőrzésére is súlyt helyeznek, hogy adataikat külön is közöljék. Felkéri végül a szerkesztőség a kamarákat, hogy a területükön működő közjegyzők neveit, a címzésnél fonotssággal bíró címeiket (kormányfőtanácsos, felsőházi tag, stb.) az első ízben való közjegyzői eskütétel napját, ahol több közjegyző működik, a hagyatéki ügyekre vonatkozó beosztást, jelölteknel a főnök nevét, az esetleges helyettesi jogosítványt, a kamarai névjegyzékbe első ízben való bejegyzést, a helyettesi jogosítvány elnyerésének időpontját minden esetben az 1942. évi januárius 31-én való állapotnak megfelelően s *legkésőbb februárius hó 28. napjáig* a szerkesztőséggel minden további külön megkeresés nélkül közölni szíveskedjenek.

A Szlovákiában használandó okiratok hitelesítése. A budapesti szlovák követség azokat a közjegyzői okiratokat, amelyeket budapesti kir. közjegyző állított ki, illetve azokat a magánokiratokat, amelyeken az aláírást budapesti kir. közjegyző hitelesítette, közvetlenül — minden közbeeső hitelesítési fórum, törvényszéki elnök, igazságügy- és külügyminiszter közreműködése nélkül — követségi láttamozással látta el. E tárgyban a m. kir. igazságügyminiszter 7352/1941. I. M. VII. szám alatt a következő rendeletet intézte a budapesti kir. közjegyzői kamarához:

„A budapesti szlovák követ személyesen érdeklődött nálam aziránt, hogy a budapesti kir. közjegyzők által követett az a gyakorlat, hogy az általuk kiállított, a Szlovák Köztársaság területén használni szándékolt közjegyzői okiratokat közvetlenül a budapesti szlovák követséghez küldik el felülhitelesítés végett, milyen megállapodáson vagy nemzetközi egyezményen alapul. A budapesti kir. közjegyzők ezt a gyakorlatot még az egykori Cseh-Szlovák követségnél kezdeményezték. A budapesti kir. közjegyzőknek ez az eljárása szabálytalan, mert szlovák viszonylatban a 2.128/1940. I. M. számú közlemény (Ig. Közl. 1940. évf. 1. szám, 12. l.) értelmében a Cseh-Szlovák köztársasággal az 1920. évben kötött megállapodás irányadó, amely azonban nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely az előbb említett gyakorlatot lehetővé tette volna. Ezidőszerint tehát magyar-szlovák viszonylatban feltétlenül szükséges a kir. közjegyzőkről szóló 1874:XXXV. t.-c. 67. §-ában megkivánt kir. törvényszéki elnök és m. kir. igazságügyminisztériumi hitelesítésen felül a m. kir. külügyminisztérium felülhitelesítése is és a budapesti szlovák követség csak a külügyminisztériumi hitelesítést hitelesítheti felül. A budapesti kir. közjegyzőknek szabálytalan eljárása az államkinestár jelentős megkárosítását is jelenti. Ugyanis a kir. törvényszék elnökének hitelesítéséért a 30.600/1925. I. M. (Ig. Közl. 1925. évf. 6. szám. 85. l.) számú rendeletében foglaltaknak megfelelően 4 (négy) pengő hitelesítési díj fizetendő, m. kir. külügyminisztérium pedig 12 (tizenkettő) pengő felülhitelesítési díjat számít, amelyből csak igazolt szegénység esetében tekint el. Felhívom a Kamarát, hogy a fentismertetett szabálytalan gyakorlat megszüntetése iránt a szükséges intézkedéseket sürgősen tegye meg. Budapest, 1941. évi december hó 19. napján.“

A rendelettel kapcsolatos tiszteletteljes megjegyzésünk az, hogy az inkriminált gyakorlatot nem a budapesti kir. közjegyzők kezdeményezték, amint hogy mindhiába is kezdeményezték volna, ha a követség nem eszközli a közvetlen láttamozást. Egyszerűen az történt, hogy az esetek legnagyobb részében a felek közvetlenül — s nem a közjegyzők — elküldték az okiratokat láttamozás végett a követséghez, amely azokat minden további nélkül láttamozta. Amint a legtöbb külképviseleti hatóságnak, a szlovák követségnek is elküldte a kamara a budapesti kir. közjegyzők és helyettesek címpéldányát. Természetesen hiába küldték volna el a felek az okiratokat a követséghez, ha ez ragaszkodott volna a közbeeső hitelesítésekhez. A gyakorlattal kapcsolatosan tehát kezdeményező félként nem a közjegyzők, hanem a követség tekinthető, akinek elhatározásán alapult az inkriminált gyakorlat kialakulása.

Egységes bírói és ügyvédi vizsgák az 1941. évben. 1941. évben 56%-al több volt az ügyvédi vizsga, mint az előző évben, aminek nyilvánvaló oka az 1941. évi 36. t.-c.-nek az a rendelkezése, amely a gyakorlati időt 4 évről 3 évre szállította le, aminek indoka viszont az, hogy az elszakított országrészek nagy részének visszacsatolásával kapcsolatban az ifjúság részére nagyobb az elhelyezkedési lehetőség. A múlt évben egész vizsgára jelentkezett 1 jelölt, a vizsga I. felére 472, a II. felére pedig 337 jelölt. A jelentkezők közül felvidéki és kárpátaljai volt 42, erdélyi 24, délvidéki 2. A jelentkezők 49% a bírósági fogalmazói szakból volt s 44% volt ügyvédjelölt (a korlátozó rendelkezések előtt az arány volt 12% bírói fogalmazói szakból, 85% ügyvédjelölt, a többi egyéb). A 449 ügyvédjelölt közül 51 volt zsidó. A vizsgára jelentkeztettek közül a vizsgát sikerrel letette 79.5%. Kiadtak összesen 328 oklevelet ezek közül 27 volt kitüntetéses, közte 18 a bírósági fogalmazói szakból. A kiadott oklevelek száma 100-al volt több, mint 1940. évben.

Az ügy elintézés rekordja. A gödöllői kir. járásbíró, mint tkvi hatóság a 19.749/1940. tk. számú végzésével felállította az ügy elintézés rekordját. A végzés alapját képező megkeresést a budapesti központi kir. járásbíró 1940. év június havában expedialta a gödöllői tkvi hatóságnak, ahol tehát 1940. év legalább is július havában nyert iktatást. A megkeresés következtében végzést hozott a tkvi hatóság, a végzés kelte: 1941. május 3. tehát az iktatástól számított kb. tíz hónap. A végzést az egyik érdekeltnek 1942. január 17. napján, tehát az elintézésétől számított kb. nyolc hónap elmúltával kézbesítették. Az egészen egyszerű rövid kis végzés elintézéséhez tehát mintegy *tizenkilenc hónap* kellett s az elintézés különböző részletei három különböző évben foganatosítottak. A mai rohanó idők száguldásával lépést tartó gyors ügy intézés iránt a legnagyobb elismeréssel kellene adóznunk, ha nem volna nagy mértékben elszomorító a magyar jogszolgáltatás tekintélyének az ilyen késedelmes ügy elintézésével való súlyos veszélyeztetése.

A közigazgatás a jegyzői magánmunkálatok ellen. A tárgyilagos szemlélet ebben a magyar jogszolgáltatás súlyos tökéletességi fogyatkozását jelentő kérdésben kezd végre eljutni a közigazgatási területekre is, ahonnan eddig a magánmunkálatok tüzőn-vizen való védelmezői hallatták az igazsággal közelebbi nexusba nem igen hozható érvelésüket. A felvilágosulásnak bizonyosága az alábbi tudósítás:

„Baranyavármegye közigazgatási bizottságának január 12-iki gyűlésén Heckenberger Konrád dr. felsőházi tag elismeréssel szólott a baranyai közigazgatásról, rámutatott azonban arra, hogy a falusi közigazgatás nehézségekkel küzd, egyrészt a szükséges munkaerők hiánya, másrészt a jegyzőkre háruló munkaterület kiszélesedése miatt. Eppen ezért *időszerűnek tartja behatóan foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy a jegyzők hagyjanak fel a magánmunkálatok végzésével, melyek a jegyzőktől sok időt rabolnak el.* Ennek fejében a jegyzői kar megfelelő kártalanítást kapjon. Szücs Ernő dr. bizottsági tag mindenben csatlakozott Heckenberger Konrád dr. fejtegetéséhez. Szerinte a közérdek szempontjából is halaszthatatlanul szükséges, hogy a jegyzők teljesen hivatali teendőik

elvégzésére fordíthassák munkásságukat. Most különösen, hogy az ingatlanforgalom lényegesen emelkedett, a szerződéseket készítő jegyzők hivatali idejük jelentős részét magánmunkálatok végzésével töltik el. Sok más szempont mellett azért is szükséges és kívánatos a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése, hogy a jegyző ne kerülhessen olyan helyzetekbe, amelyek már az összeférhetetlenség határát súrolják.

A felszólalásokra Ollé István alispánhelyettes főjegyző válaszolt s elvileg teljesen osztotta a felszólalók álláspontját. Számolni kell azonban azzal, hogy a magánmunkálatok biztosítják a jegyzőknek azt a jövedelem-többletet, (magyarul, ami különben köztudomású: az alispán szerint sem jogszolgáltatási érdekek igazolják a jegyzői magánmunkálati jogosítványt. Szerk.), amely tisztességes megélhetésüket biztosítja. Blaskovich Iván dr. főispán felszólalásában hangsúlyozta, hogy *a magánmunkálatok megszüntetése hivatali szempontból kívánatos lenne*, bár nézete szerint a falvak népére előnyösebb, ha a jegyző végzi el a magánmunkálatokat, mert a jegyző díjszabása olcsóbb, (a hivatalos tarifa szerint esetleg olcsóbb, azonban a munkaértékre tekintettel fölötte drágább. Szerk.), azonkívül nem kell bemennie abba a központba, (abba a központba a falusi lakosság ma már egy kapáért is szívesen bemegy. Szerk.), ahol ügyvéd vagy közjegyző van. — A kormányzat foglalkozik ezen kérdéssel, s remélhetőleg meg fogja találni a kielégítő megoldást.“ (Beküldte Szkladányi László dr. mohácsi közjegyző-helyettes.).

A különélési tanúsítvány bélyege A Kir. Közjegyzők Országos Egylete felterjesztést intézett a m. kir. Pénzügyminiszterhez a házassági különélési tanúsítvány (1930. XXXIV. 56. §.) felvételekor lerovandó bélyegilleték tárgyában. A gyakorlatban ugyanis a közjegyzők egy része a jegyzőkönyvön nem ró le bélyeget az III. díj. 65. §. e) pontjára utalással, a másik része pedig ugyanezen jogszabály alapján lerója a 2 P. bélyeget a jegyzőkönyvön is arra utalással, hogy a felhívott jogszabály szerint csupán az 1874:XXXV. t.-c. 103. §-ában említett tanúsítványokról készült jegyzőkönyvek bélyegmentesek, a hivatkozott tanúsítványok között pedig a különélési tanúsítvány természetesen nem is szerepelhetett. A pestvidéki m. kir. pénzügyigazgatóság egy felebbezés során akként határozott, hogy a 2 P. bélyegilleték a tanúsítvány alapját képező jegyzőkönyvön is lerovandó s így ma az a helyzet, hogy mind a jegyzőkönyv, mind a tanúsítvány 2 pengő bélyeggel látandó el. Nézetem szerint a pénzügyigazgatóság határozata s az ennek megfelelő gyakorlat nem helyes, mert csak a tanúsítványon kell a bélyeget leróni lévén az eljárás a közjegyzői rendtartás tanúsítási rendelkezése alá eső s így analogia alapján a hivatkozott illeték szabály erre az esetre is kiterjesztendő volna. A felterjesztésünk eredményéről annak idején közlést hozunk. Antalfy Zsirus Aladár dr. szentendrei kir. közjegyző.

A tárgyalás alá vont hagyatéki vagyon értelmezése A 6800/1935. I. M. rendelet 1. §-a szerint hagyatéki ügyekben a díjszámítás alapját képezi a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélkül számított értéke. A hagyatéki bíróságok gyakorlata eltérő abban a kérdésben, hogy ha vitás hagyatéki vagyon van, a díjszámítás alapját

képezheti-e az is, vagy pedig csupán a nem vitás hagyatéki vagyonérték. Egy adott esetben az örökösök egy része a leltárral szemben még bizonyos vagyontárgyakat kért a hagyatéki vagyon állagába felvételni. Az örökösök másik része kifogásolta az illető vagyontárgyak hagyatéki jellegét. A közjegyző díjait a tényleg tárgyalás alá vont összes vagyonértékek, tehát mind a vitás, mind pedig a nem vitás vagyontárgyak összértékének alapul vétele mellett számította fel s a budapesti központi kir. járásbíróság Pk. II. 569.417/3/1941. számú végzésével a díjakat a felszámításnak megfelelően állapította meg s ugyancsak a közjegyző kérésének megfelelően a nem vitás hagyatéki érték után az aránylagos díj megfizetésére az örökösöket egyetemlegesen, a vitás hagyatéki érték után járó aránylagos díjak megfizetésére pedig azokat az örökösöket kötelezte, akik az illető vagyontárgyak hagyatéki minőségét állították. A budapesti kir. törvényszék az örökösök egy részének felfolyamodása következtében hozott 21. Pf. 7075/7/1941. számú végzésével a hagyatéki bíróság átadó végzésének költségmegállapító részét megváltoztatta, a közjegyzői díjakat (az érvényesített közszerzeményi igényre való tekintettel) leszállította, s a leszállított díjak megfizetésére az összes örökösöket egyetemlegesen, — azonban — az örökösök özvegyét csupán a díjak egy részének megfizetésére kötelezte. Az indokolás szerint a tárgyalás alá vont hagyatékok leltári értéke, 2. a tárgyaláson „egyetértőleg leltárba felvenni kért” további ingóság érték s végül 3. az örökösök (egyrésze) által felvenni kért ingóság értéke. Ebből az összvagyonértékből azonban „minthogy örökösök özvegye közszerzeményi igényt érvényesít — csupán az minősíthető hagyatéki vagyonnak, ami a tiszta vagyon fele részének a cselekvőségéből való levonása után megmarad és pedig azért, mert közszerzeményként a magánjog szerint a tiszta vagyon szaporulati érték fele része nem örökjogi, hanem házassági vagyoni jogi címen követelhető.” Az indokolás további része szerint a leltárban össze nem irt értékek csak abban az esetben vehetők a díjszámításnál figyelembe, ha az érdekeltek azoknak hagyatéki minőségét *egyetértőleg* állapítják meg, ehhez képest *azzal az érdekelttel szemben, aki az utóbb leltárba felvenni kért egyes tárgyak létezését tagadja, a tagadott érték után díj nem számítható.*

A másodbírói végzés, ha nem is kifejezett szavakkal, de értelem szerint a vitás kérdésben arra az álláspontra helyezkedik, amelyet e közlöny hasábjain több bírói határozattal támogatva hangoztattunk s ami a hagyatéki bíróság álláspontjának is megfelel, hogy t. i. vitás hagyatéki vagyon esetén is jár megfelelő díj azokkal szemben, akik az illető vagyontárgyak hagyatéki minőségét állítják, mert itt is tárgyalás alá vonásról van szó, s mert a közjegyzőtől nem lehet kívánni pl. teljesen díjtalan munkát akkor, ha az egész hagyatékok vitás.

Ami még a közszerzeménnyel kapcsolatos díjmegállapítást illeti, éppen a törvényszék részéről hivatkozott magánjogi felfogással nem egyeztethető össze a díj kérdésében elfoglalt álláspontja, viszont helyes a régi gyakorlat, hogy a díjszámítás alapja közszerzeményre tekintet nélkül az egész vagyonérték s a közszerzeményi igény a díj megállapításra vonatkozó

minden kihatás nélkül az 1920:34. t.-c. 75. §-a szerint csupán a hagyatékok szenvedő állapotába veendő fel.

Hirdetmény. 45/1942. sz. A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének intézőbizottsága a nyugdíjszabályzat 9. §. 1. pontja alapján folyó évi januárius hó 16. napján megtartott ülésében az 1942. évben a kir. közjegyzők által fizetendő havi nyugdíjjárulék összegét a nyugdíjszabályzat 40. §. 1. bekezdésének utolsó mondatában minimált 50 azaz ötven pengőben állapította meg. Ezt a nyugdíjszabályzat 40. §-ának 3. bekezdésében foglaltaknak megfelelően közlésem. Azok a kir. közjegyzők, akik a múlt évben pótjárulékot fizettek, ezt a folyó évben is változatlanul fizetik a fenti 50 pengő havi járulékkal együtt. Budapest, 1942. évi januárius hó 22. P. H. Dr. Cholnoky Imre s. k. elnök.

* * *

Keresztény, 30 éves, 11 évi közjegyzői irodai gyakorlattal bíró, gépírásban is jártas *irodakezelő* az ország bármely részén állandó alkalmazást keres. A szlovák nyelvet is tökéletesen bírja. Pittich Géza, Vágsellye, Nyitra—Pozsony-megye.

Perfekt *gépíró* több évi közjegyzői irodai gyakorlattal budapesti közjegyzői irodában elhelyezkedést keres. Cím: Antal Kálmáné, Budapest, VIII., Bókay János-u. 37.

Kir. Közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítéseit a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete végzi. Cím: Östör András dr. kir. közjegyzőhelyettes, titkár, Budapest, V., Berliini-tér 4.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Az örökbefogadás különös tekintettel a gyakorlati eljárásra. Gál Dezső dr. és Nyárády László dr. budapesti ügyvédek irtak a fenti címen a közjegyzői gyakorlatban is igen hasznos szolgálatot teljesítő kézikönyvet, amelyhez előszót Pesthy Pál dr. volt igazságügyminiszter irt. Az előszó megemlékezik arról, hogy Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének 1928. évben benyújtott javaslatának hatása a jogélet minden terén jelentkezett s hogy a személy és családjogi intézmények közül a legerősebb hatást éppen az örökbefogadás terén váltotta ki. A megnagyobbodott országban — írja tovább Pesthy Pál az előszóban — közszükségletet képez egy olyan munka megjelenése, amely az élő joganyagot monográfiaszerűen tárgyalja. Az örökbefogadás terén a közszükségletet kielégítő művet a gyakorlati élet munkásai, mint nélkülözhetetlen segédeszközt, haszonnal forgathatják — állapítja meg végül az előszó. A könyv maga különben az előrebocsátott általános tájékoztató után az örökbefogadás jogintézményének a római és a magyar jogban való történelmi kifejlődését tárgyalja. A negyedik fejezetben megállapítja a könyv, hogy az örökbefogadás terén a visszacsatolt magyarországi részekben milyen jogszabályok érvényesek. A második cím a cselekvő és szenvedő örökbefogadás szabályaival, majd a harmadik cím az örökbefogadási ügyletek részleteivel foglalkozik különös tekintettel a kapcsolatos hatósági gyakorlatra. A negyedik címben szószerint közlik a magánjogi törvényjavaslatnak az

örökbefogadásra vonatkozó szövegét, majd az örökbefogadás megszűnése és módosítások eseteit sorolja fel. A további címek és fejezetek az örökbefogadással kapcsolatos bírói joggyakorlatot ismertetik. A függelék a szerződés és kérés mintákat hoz. A közjegyzői irodák részére is igen ajánlatos mű ára 12 pengő s megrendelhető a Jegyző Árvaházi Kereskedelmi Rt.-tél, Budapest, IX., Üllői-út 31. Postatakarékpénztári csekkszám 40.578. szám.

Gazdasági Jog. (III. évfolyam, 1. szám.) Az immár harmadik évfolyamát nyitó, kitünően szerkesztett jogi szakfolyóirat idei első száma Wünscher Frigyestől és Cottely Istvántól hoz egy-egy tanulmányt, Charles Gide szolidaritás elmélete és a szövetkezeti gondolat, illetve A kereskedelmi társaságok joga az új olasz polgári törvénykönyvben címeken. A szemle rovatban kisebb cikkek jelentek meg: Császár Dénes, Laky Barna, Telléry Géza, M. Sz. és Me. jelzésű szerzők, a Joggyakorlat rovatban pedig Pethő Tibor, G. cz., Gróh István, Adorján Ferenc tollából. Jogirodalmi művekről bírálatokat írtak a többek között: ifj. Márffy Albin, Sz. M., közölnek még folyóiratszemlét és híreket.

Magyar Jogi Szemle. (XXIII. évfolyam, 1. szám.) E szám cikkeinek változatos sorozata, Richter Béla dr.: A büntető és polgári eljárás viszonya, Czigliányi Aladár dr.: A kötele rész védelmének határa, Szentmiklósi István dr.: Házassági jogunk reformja, Noszlopy Pál dr.: Végrehajtás vételi ajánlat után, Fazakas Miklós dr.: A házasságtörésnek mint bontó oknak megbocsátása. A Szemle jogászi vonatkozású eseményekről emlékezik meg, majd részletesen ismertetik Kuncz Ödönnek Schuster Rudolf-ról a Jogászegylet közgyűlésén tartott nagyhatású s előkelő irodalmi szinten mozgó emlékbeszédét, továbbá a Jogászegylet büntető szakosztályán vitéz Moór Gyula, Zöldy Miklós és Goltner Dénes által tartott kiemelkedő értékű előadásokat.

Illetékügyi Közlöny. (XVII. évfolyam, 1—2. szám.) Külön cikke a tulajdonképpeni folyóiratként megjelent 2 számnak, Pataki Gedeon dr.: Az üzleti könyvek és könyvelési szabad ívek illetékének újabb szabályozása. 1. számként az Illetékügyi joggyakoralt jelent meg. Mindkét szám mellett megjelent az 1941. évi tartalom-mutató.

Szerkesztői üzenetek.

A. A. E közlöny múlt számában az öröklési jog egységesítésről írott cikkben az ági örökösödéssel szemben elfoglalt álláspont természetesen egyébként tiszteletreméltó egyéni vélemény, amely különben nem is egyedül álló magyar jogászi körökben. Az ősi magyar jogintézményekhez ragaszkodó ellentétes felfogásnak is természetesen készséggel adunk hangot s ily irányú cikket a mostani szám anyagtorlódása miatt a jövő számban hozunk.

Sz. L. A magyar jogszolgáltatás lehető tökéletesítésének nagyfontosságú célját minden vonatkozásban s minden lehető eszközzel szolgálni óhajtván, az e cél szolgálatába állított tárgyilagosságot a gyámhatóságok működésére is kiterjedő keretekben, azonban a korlátozott terjedelmre tekintettel lehető rövidezséggel készséggel hozunk, — az inkább helyi jellegű személyi közlésektől azonban el kell tekintenünk.